

Allah'ın Kitabı: Sözlerin En Güzeli

21 Kasım 2013

Hadisler

Câbir b. Abdullah'tan gelen rivayete göre, Allah Resûlü (sav) bir hutbesinde şöyle diyordu...: "Sözlerin en doğrusu, Allah'ın Kitabı; hâl ve tavrın en güzeli ise Muhammed'in hâl ve tavrıdır..." (N1579 Nesâî, İdeyn, 22)

Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Hiçbir peygamber yoktur ki, insanların inanmaları için kendisine mucizeler verilmiş olmasın. Bana verilen ise Allah'ın vahyettiği vahiy (Kur'ân-ı Kerîm)dir. Bu sayede ben kıyamet günü ümmeti en çok olan peygamber olacağımı ümit ediyorum." (B7274 Buhârî, İ'tisâm, 1)

Hız. Âişe'den (ra) nakledildiğine göre, Peygamber (sav) şöyle demiştir: "Kur'an'ı ezberleyip okuyan kişi, Allah katındaki seçkin meleklerle birlikte olacaktır. Kur'an'ı zorlanarak da olsa devamlı okumaya çalışan kişiye ise iki kat ecir vardır." (B4937 Buhârî, Tefsîr, (Abese) 1)

Osman b. Affân'dan (ra) gelen rivayete göre, Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur: "Sizin en hayırlınız, Kur'an'ı öğrenen ve öğretenidir." (T2907 Tirmizî, Fedâilü'l-Kur'ân, 15)

Ebû Hüreyre'den gelen rivayete göre, ... Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur: "Kur'an'ı öğrenin, onu okuyun ve okutun. Kur'an'ı öğrenen, okuyan ve gereğini yapan kimse, her tarafa koku yayan misk dolu bir kaba benzer. Kur'an'ı öğrendiği hâlde (onu okumayan ve okutmayan) yatıp uyuyan kimse ise ağzı bağlı bir misk kabına benzer." (T2876 Tirmizî, Fedâilü'l-Kur'ân, 2)

Açıklama

Peygamber şehri Medine'nin huzur dolu günlerinden birisiydi. varlığıyla şehri bereketlendiren Allah'ın Elçisi (sav), yakın dostlarından Abdullah b. Mes'ûd'a seslendi: "Abdullah! Bana Kur'an oku." Bir an için şaşırıldı, ilminin derinliğiyle tanınan değerli sahâbî. "Yâ Resûlallah, Kur'an size indirilmişken, ben mi size okuyayım?" diyebildi sadece. Allah Resûlü, "Evet, evet, ben Kur'an'ı başkasından dinlemeyi çok seviyorum." buyurdu.

İbn Mes'ûd okumaya başladı. Nisâ sûresinin yaratılışı hatırlatan, yetime saygıyı tavsiye eden, miras paylaşımını konu alan âyetlerini okudu. Nihayet, "Her ümmetten bir şahit getirdiğimiz ve seni de onların üzerine bir şahit yaptığımız zaman, bakalım onların hâli nice olacak!"1 âyetine geldiğinde Peygamber'in (sav) gözlerinden yaşlar süzüldüğünü fark etti. Daha fazla dayanamadı Rahmet Elçisi ve "(Bu kadar) yeter." buyurdu.2

Kur'an, "Kelânullâh" (Allah'ın sözü) ve "Kitâbullâh" (Allah'ın Kitabı) dır. Allah'a ait olduğu için de, "sözlerin en güzeli"dir.³ Nitekim bazı kaynaklarda Peygamberimizden, bazı kaynaklarda ise Câbir b. Abdullah'tan nakledilen bir hadiste şöyle denilmektedir: "Sözlerin en doğrusu, Allah'ın kelâmı; hâl ve tavrın en güzeli ise Muhammed'in hâl ve tavrıdır."⁴ O, inananların hep birlikte sınıksız sarılması istenen "Allah'ın ipi" (Hablullah)⁵ ve kopmak bilmeyen "sapasağlam bir kulp"tur (el-urvetu'l-vüskâ).⁶ O, insanları en doğru yola ileten⁷ bir şifa kaynağı, bir hidayet rehberi ve rahmet vesilesidir.⁸

Kur'an, insana dağların bile kaldıramayacağı büyük sorumluluğunu⁹ hatırlatır. Doğruları ve yanlışları, okuyanın önüne serer ve sağlıklı bir seçim yapmasını sağlar. Ona sorular sorar, bilgiler verir, dünyasını ve âhiretini tanıtır. Kur'an'ın kendisi için kullandığı, "hatırlatma" anlamına gelen "Zikr",¹⁰ "doğruyu yanlıştan ayıran" anlamında "Furkân",¹¹ "yazılı metin" anlamında "Kitab"¹² ve "okunan şey" anlamındaki "Kur'an"¹³ isimleri de Kur'an'ın bu özelliklerini kapsayıcı mahiyettedir.

Dinin temeli Kur'an'dır. İslâm, Kur'an'ın indiği gün insanlığa ulaşmaya başlamış, Kur'an'ın inşi sona erince ise tekemmül etmiştir. Bir Ramazan günü Hira'da "Oku!" âyetini¹⁴ duyması ve öğrenmesi Peygamberimizin (sav) ilâhî görevinin başlangıcı olmuştur. Yıllar boyunca, Resûlullah'a (sav)

insanlara vereceği mesajları, topluma ise insanlığın gereklerini öğreten yine Allah'ın Kelâmı'dır. Nihayet "Bugün sizin için dininizi tamamladım."¹⁵ âyeti indikten ve Kur'an vahyi sona erdikten kısa bir süre sonra Peygamber Efendimiz de (sav) hayata gözlerini yummuştur.

O, Kur'an'ı ilk öğrenen, ilk okuyan ve ilk yaşayan insandı. "Şüphesiz biz sana (sorumluluğu) ağır bir söz vahyedeceğiz."¹⁶ âyeti, hemen hemen her gün aldığı vahiylerle hayatında tecelli etmişti. vahyin ağırlığından kış günü boncuk boncuk terlemek,¹⁷ Allah'ın buyruklarını dinlemeye yanaşmayanların eleştirilerini göğüslemek ve bu uğurda sabredebilmek, onun görevi olmuştu. Kur'an'ı öğrenme ve insanlara ulaştırma görevindeki büyük özverisi, ümmeti ile arasında belki anne ve evlat ilişkisinden öte bir bağ kurulmasını sağlamıştı.¹⁸

Peygamber Efendimizin (sav) en büyük mucizesiydi Kur'an. Hz. Süleyman'a kuşlarla konuşabilme¹⁹ ve rüzgârı yönlendirebilme²⁰ yeteneğini veren, Hz. İsa'ya ölüleri diriltme ve âmaları görür hâle getirebilme²¹ gücünü bahşeden Allah, son peygamberini de eşsiz kelâmı ile desteklemişti. Kur'an, bütün insanlara sesleniyor, onlara bilemedikleri ve aralarında tartıştıkları hâlde uzlaşamadıkları konuları öğretiyordu. Doğumdan öncesi veya ölümden sonrası gibi merak ettikleri meseleleri açıklıyor ve muhatapları üzerinde tarifi mümkün olmayan bir tesir bırakıyordu. Kur'an'ın sağladığı bu inandırıcılığı ve mucizevî etkiyi Allah'ın Elçisi (sav) bir hadis-i şerifinde şöyle ifade buyurmuştu: "Hiçbir peygamber yoktur ki, insanların inanmaları için kendisine mucizeler verilmiş olmasın. Bana verilen ise Allah'ın vahyettiği vahiy (Kur'ân-ı

Kerîm)dir. Bu sayede ben kıyamet günü ümmeti en çok olan peygamber olacağımı ümit ediyorum.”²²

Peygamberimiz (sav), Allah’ın kendisiyle gönderdiği hidayeti ve ilmi, gökten inen bereketli yağmura benzetiyordu.²³ İnsanı insan yapan değerlere hasret Mekke halkı, aradığı saf ve temiz dini Kur’an’da buluyor, onun olağanüstü anlatım üslûbu karşısında hayran kalıyordu. Sadece Resûlullah’ın (sav) değil Hz. Ebû Bekir gibi güzel sesli bir başka Müslüman’ın Kur’an okuduğu yerde de müşrik erkek ve kadınlardan, hatta çocuklardan oluşan kalabalıklar toplanıyordu.²⁴ Suyu hasret kalanların yağmura kavuşmasını andıran bu manzara, inanmayanlar için dayanılmaz bir mahiyet arz ediyordu. Müşrikler, “Bu Kur’an’ı dinlemeyin. O okunurken yaygara koparın, belki o zaman baskın çıkarsınız.”²⁵ diyorlardı. “Gidin, ilâhlarınıza tapmaya devam edin... Bu ancak bir uydurmadır.”²⁶ diyerek, insanları hiçbir mânevî karşılığı olmayan puta tapıcılığa bağlılığa teşvik ediyorlardı. Kur’an’ın niteliğini ve gönderiliş amacını ısrarla çarpıtıyor, kimi zaman onun bir büyü olduğunu söylüyor²⁷ yahut “önceki toplumların masalları” yakıştırmasını yapıyor,²⁸ kimi zaman da bir yabancı tarafından Resûlullah’a (sav) öğretildiğini iddia ediyorlardı.²⁹

Öte yandan onlar, “gece sonsuza kadar sürse güneşi insanlara kimin getireceğini”³⁰ ve “sular yerin dibine çekilip gitse tertemiz suyu kimin bulup çıkaracağını”³¹ soran Kur’ân-ı Kerîm’e cevap veremiyorlardı. Yüce Allah, âyetlerinde müşrikleri önce “Kur’an’ın bir benzerini” getirmeye davet etmiş,³² ardından “Kur’an’dakilere benzer on sûre” oluşturmalarını istemiş,³³ nihayet “Kur’an’ın bir tek sûresinin benzerini” yapmalarını teklif etmiş³⁴ ama onlar bunun karşısında âciz ve çaresiz kalmışlardı. Allah Teâlâ açıkça meydan okumuştı: “Allah’tan başkasından gelseydi içinde birçok çelişki bulurlardı.”³⁵ “Söyle: Bütün insanlar ve cinler bu Kur’an’ın bir benzerini ortaya koymak için toplansalar, birbirlerine istedikleri kadar destek olsunlar yine de benzerini ortaya koyamazlar.”³⁶ ve nihayet Kur’ân-ı Kerîm, inanmayanların geldiği son noktayı şöyle değerlendirecekti: “Sonra bunun ardından kalpleriniz yine katılaştı, taş gibi hatta daha katı oldu. Çünkü taş vardır, içinden ırmaklar fışkırır. Taş vardır, yarılr da içinden sular çıkar. Taş da vardır, Allah korkusuyla yerinden kopup düşer. Allah yaptıklarınızdan hiçbir zaman habersiz değildir.”³⁷

İnsanların İslâm’a ve Kur’an’a yönelik kabul veya red biçimindeki bu iki temel yaklaşımı, Mekke’de olduğu gibi Medine’de de devam etmiştir. Hicretin ardından Medine’de Allah’ın Kitabı’na kalbini samimiyetle açanlar olduğu gibi ona kulak vermemekte diretenler de görülmüştür. Nitekim kendilerine daha önce indirilen kutsal kitaba inanan Hristiyanlardan bazıları, Kur’an okununca gözyaşlarını tutamayıp “İnandık yâ Rabbi, bizi de şahitlerle birlikte yaz!”³⁸ diye yakarırken, bazıları ise Kur’an’ın son derece açık sorularına rağmen ikna olmamışlardır.

Yaşadığı bütün süreçlerde ve karşılaştığı her yeni durumda Resûl-i Ekrem'e yol gösteren rehber, Kur'an olmuştur. Allah, vahyin ağır sorumluluğunu yüklediği peygamberini hiçbir zaman yalnız ve desteksiz bırakmamıştır.

Kur'an'ın niçin indirildiği iyi bilinmelidir. Yüce Allah, "Andolsun biz, Kur'an'ı düşünüp öğüt almak için kolaylaştırdık. Var mı düşünüp öğüt alan?",³⁹ "Bu, âyetlerini düşünsünler ve akıl sahipleri ibret alsın diye sana indirdiğimiz mübarek bir kitaptır."⁴⁰ buyurmaktadır. Kur'an'ın iniş ve okunuş amacı yanlış anlaşıldığında, ilâhî mesajdan yararlanmak neredeyse imkânsız hâle gelecektir. O, ne sadece güzel okunmak, ne düşünsel polemiklere konu yapılmak, ne kendisiyle toplumsal statü ve çıkar sağlanması için gelmiştir. Mehmet Âkif'in ifade ettiği üzere;

"İnmemiştir hele Kur'an, bunu hakkıyla bilin

Ne mezarlıkta okunmak, ne de fal bakmak için!"

Her konuda olduğu gibi müminin Kur'an'la ilişkisi konusunda da en büyük örnek Allah'ın Elçisi'dir. O, Kur'an'ın nasıl okunması gerektiğini Yüce Yaratıcı'dan öğrenmişti. Bir defasında vahiy alırken inen âyetleri hızlı hızlı tekrar etmeye çalışmış, "Onu aceleyle almak için dilini kımıldatma."⁴¹ şeklinde uyarılınca bu acelecilikten vazgeçmişti.⁴²

Sevgili Peygamberimiz (sav), "Kur'an'ı ağır ağır, tane tane oku."⁴³ şeklindeki ilâhî emri titizlikle uygular, Kur'an okurken âyetlerin arasında bir müddet duraklar sonra devam ederdi.⁴⁴ Secde âyeti geçtiğinde secde ederdi.⁴⁵ Allah'ın yüceliğinden bahseden bir âyet geldiğinde tesbihatta bulunur, dua edilmesi gereken bir konu geldiğinde durup dua eder, Allah'a sığınılacak hususları ihtiva eden bir âyet okuduğunda ise okuyuşuna ara verip istiâzede bulunurdu.⁴⁶ Namaz kılarken Fâtîha okuyan kişinin dilinden dökülen her âyete Allah'ın anında cevap verdiğini, dolayısıyla Cenâb-ı Hakk'ın Kur'an okuyana bizzat karşılık verdiğini söylerdi.⁴⁷ Kur'an okumanın insana verdiği huzura sığınarak sıkıntılı bir durumla karşı karşıya kaldığında namaz kılardı.⁴⁸

Düzenli Kur'an okumak, Peygamber Efendimizin (sav) aksatmadığı ve çok önem verdiği bir sünnetiydi. Sakîf kabilesinden Evs b. Huzeyfe (ra), arkadaşlarıyla birlikte Medine'de Peygamberimize (sav) misafir oldukları günleri şöyle anlatır: "Allah Resûlü (sav) yatsı namazından sonra yanımıza gelir ve bize Mekke'de çektiği sıkıntıları anlatırdı." der ve şöyle devam eder: "Bir gece yanımıza biraz geç geldi. 'Yanımıza gelmekte gecikmenizin sebebi nedir yâ Resûlallah?!' deyince, 'Kur'an'dan her gün okuduğum kadarını (hizbimi) bitirmeden çıkmak istemedim.' buyurdu. Sabah olunca bu konuyu sahâbîlere sorduk. Onlar, 'Biz Kur'an'ı üç sûre, beş sûre, yedi sûre, dokuz sûre, on bir sûre, on üç sûre şeklinde hiziblere (bölümlere) ayırıyoruz. Mufasssal sûrelerin hizbi de Kâf sûresinden başlayıp sonuna kadardır.'" dediler.⁴⁹

Kur'an'ı ezberden okuma konusunda, cünüplük hâli dışında hiçbir şey Allah Resûlü'ne (sav) engel olamazdı.⁵⁰ Evde, mescitte, namazda, yolculukta, gündüz veya gece hep Kur'an okurdu. Ashâb arasında samimiyeti ve ihlâsı ile temayüz eden Abdullah b. Muğaffel (ra), Mekke'nin fethedildiği

yıl Peygamberimizi (sav) devesinin üzerinde sesini yükselterek ve dalgalandırarak Fetih sûresi okurken gördüğünü söyler.⁵¹ Hadis rivayetiyle meşhur sahâbî Berâ' b. Âzib ise bir defasında Resûlullah'ın (sav) yatsı namazında Tîn sûresini okuyuşunu dinlediğini anlatır ve "Sesi veya okuyuşu ondan daha güzel olan bir kişi duymadım." der.⁵²

Öte yandan, Allah Resûlü (sav), Kur'an'ı güzel sesle ve usulüne uygun okumaya itina gösterirdi. Bu konudaki yeteneğiyle tanınan sahâbîlerden Ebû Musa el-Eş'arî'ye, "Hz. Dâvûd gibi güzel sesle ve ahenkle okuduğu" için övgüde bulunmuş ve "Dün gece senin Kur'an okuyuşunu dinlerken beni bir görmeliydin!" buyurmuştu.⁵³ Abdullah b. Mes'ûd, Muâz b. Cebel, Übey b. Kâ'b ile Ebû Huzeyfe'nin azadlı kölesi Sâlim ise Resûlullah'ın (sav), "Kur'an'ı şu dört kişiden öğrenin." ifadesiyle örnek gösterdiği Kur'an'ı en iyi bilen ve en güzel okuyan sahâbîlerdi.⁵⁴

Peygamber Efendimiz (sav), Kur'an-ı Kerîm'i düzgün okumayı ve âyetlerin anlamlarını kavrayabilmeyi önemseydiği kadar, inananları Kur'an'dan sûreler ezberleyerek hafızalarında taşımaya da teşvik ederdi. Kalbinde ve hafızasında Kur'an'dan hiçbir şey bulunmayan kişiyi, "harabe bir eve" benzetirdi.⁵⁵ "Kur'an'ı ezberleyip okuyan kişi, Allah katındaki seçkin meleklerle birlikte olacaktır. Kur'an'ı zorlanarak da olsa devamlı okumaya çalışan kişiye ise iki kat ecir vardır." buyururdu.⁵⁶ Namazda imamlık yapmaktan⁵⁷ savaşta ordu yönetmeye⁵⁸ kadar pek çok görevlendirmede Kur'an'ı bilmeye ve okumaya önem veren Resûlullah'ın (sav), üstündeki elbiseden başka geline verecek bir yüzük bile bulamayan fakir bir kişinin nikâhını "ezberlediği sûreler karşılığında" kıydığı da⁵⁹ bilinmektedir. Yine Allah Resûlü, Uhud Savaşı'ndan sonra ordu yorgun düştüğünden her şehit için tek tek kabir kazdırmak yerine, kabirlerin geniş kazılması ve şehitlerin ikişer üçer birlikte defnedilmesi talimatını vermiş ve öncelikle Kur'an'ı iyi bilenlerin defnedilmesini istemişti.⁶⁰

Kur'an okumayı öğrenmiş veya Kur'an'ı ezberlemiş olmak, dinini öğrenmek ve yaşamak isteyen bir Müslüman için tek başına yeterli değildir. Kişi okuduğunu anlamalı, ezberlediğini kavramalı, Kur'an âyetlerindeki mesajları düşünmeli ve araştırmalıdır. Zira Kur'an, "Müminler için gerçekten bir hidayet rehberi ve rahmettir."⁶¹ Öğrenen ama düşünmeyen bir insan, "Kur'an üzerinde düşünmüyorlar mı? Yoksa kalpleri üstünde kilitler mi var?"⁶² sorusuna nasıl cevap verecektir? Bu bağlamda sahâbî Ebû Ümâme'nin, duvarlara asılan Mushafların insanı aldatmaması gerektiğini, Kur'an'ı gerçekten idrak ve muhafaza eden bir kalbe Allah'ın asla azap etmeyeceğini söylemesi⁶³ oldukça manidardır.

Peygamberimiz (sav), ashâbını Kur'an'ı hızlı okumamaları hususunda uyarmıştı.⁶⁴ Zira o, verdiği ilâhî mesajlarla insana hayat veren Kur'an'ın hızlı okunarak, mânâsının göz ardı edilmesi endişesini taşıyordu. Abdullah b. Mes'ûd'un bildirdiğine göre de ashâb, âyetleri onar onar öğreniyor ve onların mânâlarını iyice kavrayıp amel etmeden diğerlerine geçmiyorlardı.⁶⁵ Hz. Peygamber namazda Kur'an okurken ise "Sesini çok yükseltme; çok da alçaltma."⁶⁶ âyetine uygun dengeli bir ses tonunu benimsemişti.⁶⁷

Kur'an'dan ezberlenen âyetlerin unutulmamasını da önemseyen Resûlullah (sav), "Kur'an'ı düşünerek tekrar edin! Çünkü onun insanın ezberinden silinip gitmesi, devenin bağından kurtulup kaçmasından daha hızlıdır!"68 buyurmuştu.

Allah Resûlü, Kur'an'ın öğrenilmesi kadar öğretilmesine de önem vermiş ve "Sizin en hayırlınız, Kur'an'ı öğrenen ve öğretenidir."69 buyurarak ümmetini bu konuda teşvik etmişti. Nitekim o, Kur'an'ı öğrenen, okutan ve gereğini yerine getiren kimseyi kokusu her tarafa yayılan miskle dolu bir kaba, onu başkalarına öğretmeyi ise ağzı bağlandığı için etrafına misk kokusunu yaymayan bir kaba benzetmişti.70 Bir başka hadisinde ise şöyle bir benzetmede bulunmuştu: "Kur'an okuyan mümin turunç gibidir; tadı da güzeldir kokusu da güzeldir. Kur'an okumayan mümin hurma gibidir; tadı güzeldir ama kokusu yoktur. Kur'an okuyan günahkâr kişi reyhan otu gibidir; kokusu güzeldir ama tadı acıdır. Kur'an okumayan günahkâr kişi ise ebucehil karpuzu gibidir; hem tadı acıdır hem de kokusu yoktur."71

Hz. Peygamber anne babaları ve çocuklarını da Kur'an'ı öğrenme ve onu hayatında gereğince tatbik etme hususunda teşvik etmiştir: "Kur'ân-ı Kerîm'i okuyan ve hükümleriyle amel edenin anne-babasına kıyamet günü bir taç giydirilir. Bu tacın ışığı şayet aranızda olmuş olsa, dünya evlerindeki güneş ışığından daha güzeldir. O hâlde bununla amel eden hakkında ne düşünürsünüz?"72

Sözleriyle bize rehberlik eden Hazreti Peygamber (sav), uygulamalarıyla da bütün insanlığa örnektir. Onun, sabahları Haşr sûresinin son üç âyetini okumayı tavsiye etmek,73 geceleyin Secde ve Mülk Sûreleri'ni okumadan uyumamak74 gibi "günü Kur'an'la yaşamaya" yönelik sünnetleri vardır. Her yıl Ramazan ayında, o yıl içinde inenler dâhil, o âna kadar nâzil olan âyetlerin tamamını Hz. Cebrail'e okur, onunla karşılaştırma ve karşılıklı okuma yapardı. Bugün Ramazan'da yaygın olarak sürdürülen ve bir kişinin Kur'ân-ı Kerîm'i okuyup diğerlerinin takip etmesine dayanan "mukabele" uygulaması böyle başlamıştı.

Peygamberimiz (sav) ömrünün son günlerinde sevgili kızı Fâtıma'nın kulağına, "o yılın Ramazan'ında Cebrail (as) ile Kur'an mukabelesini bir değil iki defa yaptıklarını ve bunu vefatının yaklaştığı şeklinde yorumladığını" fısıldamış ve bunun üzerine Hz. Fâtıma ağlamıştı.75 Hanımı Hz. Âişe (ra) ise Resûlullah'ın (sav) vefatından sonra gelip, "Onun ahlâkı nasıldı?" diye soran bir kimseye, "Kur'an okumuyor musun?!" demiş, "Evet" cevabı üzerine "Allah'ın Elçisi'nin (sav) ahlâkı Kur'an'dı." cevabını vermişti.76

Hz. Peygamber âdeta yaşayan bir Kur'an idi. Kur'an, Hz. Peygamber'in bizzat uygulayarak ashâbına öğrettiği, kıyamete dek kalacak en büyük mirastır. Bütün Müslümanlar bu mirasa sahip çıkmalı ve bu konuda gereken özeni göstermelidir. Sevgili Peygamberimiz bu konudaki uyarısını şöyle dile getirmiştir:

"Size öyle bir şey bıraktım ki ona sıkı sarılırsanız sapıtmazsınız: Allah'ın Kitabı!"77

Kaynak notları

1 Nisâ, 4/41.

2 B5050 Buhârî, Fedâilü'l- Kur'ân, 33; T3025 Tirmizî, Tefsîru'l-Kur'ân, 4.

3 Zümer, 39/23.

4 N1579 Nesâî, Îdeyn, 22.

5 Âl-İmrân, 3/103.

6 Bakara, 2/256.

7 İsrâ, 17/9.

8 Yûnus, 10/57.

9 Haşr, 59/21.

10 Hicr, 15/9.

11 Furkân, 25/1.

12 Bakara, 2/2.

13 İsrâ, 17/9.

14 Alak, 96/1.

15 Mâide, 5/3.

16 Müzzemmil, 73/5.

17 B2 Buhârî, Bed'ü'l-vahy, 1.

18 Ahzâb, 33/6.

19 Neml, 27/16-22.

20 Sâd, 38/36.

21 Mâide, 5/110.

22 B7274 Buhârî, İ'tisâm, 1.

23 B79 Buhârî, İlim, 20.

24 B2297 Buhârî, Kefâlet, 4.

25 Fussilet, 41/26.

- 26 Sâd, 38/6-7.
- 27 Ahkâf, 46/7.
- 28 En'âm, 6/25.
- 29 Nahl, 16/103.
- 30 Kasas, 28/71.
- 31 Mülk, 67/30.
- 32 Tûr, 52/33-34.
- 33 Hûd, 11/13.
- 34 Yûnus, 10/37-38.
- 35 Nisâ, 4/82.
- 36 İsrâ, 17/88.
- 37 Bakara, 2/74.
- 38 Mâide, 5/83.
- 39 Kamer, 54/17, 22, 32, 40.
- 40 Sâd, 38/29.
- 41 Kiyâme, 75/16.
- 42 M1004 Müslim, Salât, 147.
- 43 Müzzemmil, 73/4.
- 44 D4001 Ebû Dâvûd, Hurûf, 1; T2927 Tirmizî, Kiraat, 1.
- 45 M1295 Müslim, Mesâcid, 103.
- 46 M1814 Müslim, Mûsâfirîn, 203.
- 47 M878 Müslim, Salât, 38.
- 48 D1319 Ebû Dâvûd, Tatavvu', 22.
- 49 HM16266 İbn Hanbel, İv, 9; İM1345 İbn Mâce, İkâmet, 178.
- 50 N266, N267 Nesâî, Tahâret, 171.
- 51 M1853 Müslim, Mûsâfirîn, 237.

52 B7546 Buhârî, Tevhîd, 52.

53 M1852 Müslim, Müsâfirîn, 236.

54 B4999 Buhârî, Fedâilü'l- Kur'ân, 8; M6334 Müslim, Fedâilü's-sahâbe, 116.

55 T2913 Tirmizî, Fedâilü'l- Kur'ân, 18; DM3331 Dârimî, Fedâilü'l-Kur'ân, 1.

56 B4937 Buhârî, Tefsîr, (Abese) 1.

57 N790 Nesâî, İmâmet, 11.

58 T2876 Tirmizî, Fedâilü'l- Kur'ân, 2.

59 B5132 Buhârî, Nikâh, 38.

60 D3215 Ebû Dâvûd, Cenâiz, 65, 67; N2013 Nesâî, Cenâiz, 87.

61 Neml, 27/77.

62 Muhammed, 47/24.

63 DM3343 Dârimî, Fedâilü'l- Kur'ân, 1.

64 DM1527 Dârimî, Salât, 173; D1390 Ebû Dâvûd, Şehru Ramazan, 8.

65 ŞA4/82, Tahâvî, Müşkilü'l- âsâr, Iv, 82; TT1/80, Taberî, Câmiu'l-beyân, I, 80.

66 İsrâ, 17/110.

67 M1001 Müslim, Salât, 145.

68 B5032 Buhârî, Fedâilü'l- Kur'ân, 23; M1841 Müslim, Müsâfirîn, 228; DM2773 Dârimî, Rikâk, 32.

69 T2907 Tirmizî, Fedâilü'l- Kur'ân, 15.

70 T2876 Tirmizî, Fedâilü'l- Kur'ân, 2.

71 B7560 Buhârî, Tevhîd, 57.

72 D1453 Ebû Dâvûd, vitr, 14.

73 DM3448 Dârimî, Fedâilü'l- Kur'ân, 22; T2922 Tirmizî, Fedâilü'l-Kur'ân, 22.

74 DM3434 Dârimî, Fedâilü'l- Kur'ân, 19; T2892 Tirmizî, Fedâilü'l-Kur'ân, 9.

75 B6286 Buhârî, İsti'zân, 43.

76 M1739 Müslim, Müsâfirîn, 139.

77 M2950 Müslim, Hac, 147.

Kaynak: Diyanet İşleri Başkanlığı, Hadislerle İslâm, 1. Cilt, s. 551–562